

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดนับเป็นปัญหาสำคัญอันค้ำคอของสังคมไทยที่ต้องตระหนักถึงภัยอันตรายที่จะนับวันจะรุนแรงขึ้น เป็นปัญหาสังคมที่มีความร้ายแรงระดับชาติ ทุกสังคมชุมชนต่างได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับชุมชน มีคนจำนวนมากกำลังเผชิญกับปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดในสังคมไทย แม้จะได้มีมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้ลักลอบจำหน่ายและเสพยาเสพติด แต่ก็ยังไม่สามารถขจัดยาเสพติดให้หมดไปได้ เนื่องจากเป็นขบวนการที่มีความซับซ้อนและมีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ ยิ่งนับวันปัญหา ยาเสพติดยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณหากจะตั้งคำถามว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาของใคร เราคงตอบตรงกันว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคมซึ่งตามที่เข้าใจกันทั่วไปต้องถือเป็นภาระ ของทุกฝ่ายร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ แต่ในความเป็นจริงชาวบ้านมีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดค่อนข้างน้อย และจากการคาดประมาณของสำนักงาน ป.ป.ส. คาดว่ามีผู้เสพยาเสพติดมากกว่า ๑,๒๐๐,๐๐๐ คน และจากข้อมูลผู้เข้ารับการรักษาซึ่งกรมการแพทย์โดยสถาบันธัญญารักษ์ และโรงพยาบาลธัญญารักษ์ใน ภูมิภาคอีก ๖ แห่งทั่วประเทศ พบว่าจากการรวบรวมสถิติผู้ป่วยยาเสพติดทั้งหมด จำแนกตามปีงบประมาณ ๒๕๕๒-๒๕๕๖ เมื่อแยกตามช่วงอายุของผู้เข้ารับการรักษา พบว่าในปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ ผู้ป่วยยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี ซึ่งต่างจากในช่วงแรกที่อยู่ในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี ซึ่งยังถือว่าเป็นกลุ่มของวัยรุ่นและวัยรุ่นตอนปลาย ทั้งนี้ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงต้องอาศัยความร่วมมือ จากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐ ในด้านการปราบปราม และคอยตรวจสอบ จับกุมผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังหรือในภาคส่วนของสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติด ที่ต้องให้ความสนใจ ติดตามผล ดูแลทั้งทางร่างกายและสภาพจิตใจ ตลอดจนจนภาคประชาชน ก็ต้องร่วมมือต่อต้าน ปลุกฝังเยาวชนทั้งในระดับครอบครัว และสถานศึกษา ไม่ให้มีค่านิยมข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และช่วยให้ปริมาณของผู้ใช้สารเสพติด เข้ามาสู่กระบวนการบำบัดรักษาด้วยวิธีการสมัครใจให้มากที่สุด จนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นโอกาสที่ดีในการส่งคืนคนดีกลับสู่สังคมไทย ในส่วนของนโยบายกรมการแพทย์และสถาบันธัญญารักษ์นั้น โจทย์สำคัญที่เล็งเห็นว่าควรดำเนินการอย่างจริงจัง คือ “จะอย่างไร ให้ผู้ที่เข้ารับการรักษาแล้ว ไม่กลับไปเสพยาซ้ำ และเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างถาวร โดยได้รับความร่วมมือจากผู้เสพเอง และครอบครัว” ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า “มีจำนวนผู้เข้ารับการรักษาประมาณร้อยละ ๓๐ มีการกลับไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดอีก” จึงเกิดเป็นการดำเนินโครงการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลวิชาการด้านยาเสพติดสู่ประชาชน เพื่อให้ข้อมูลวิชาการด้านยาเสพติดเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักแก่ประชาชน เยาวชน กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด เรื่องโรคสมองติดยา โทษของยาเสพติดต่อสมอพฤติกรรม แนวทางการช่วยเหลือโดยการบำบัดรักษาอย่างเหมาะสมทันที่ มีแนวทางในการเลือกวิธีการลดละเลิกยาเสพติด และการเข้ารับการรักษา ไม่ปล่อยจนเรื้อรัง และสร้างความรู้ความ

เข้าใจและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสื่อมวลชน นักจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์เพื่อถ่ายทอดสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลทางวิชาการสู่ประชาชน และมีสโลแกน “ติดยา หายขาดได้” ให้มีการลงลึกมากยิ่งขึ้น ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด^๑

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศในปัจจุบันจัดได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤต โดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีการผลิตยาเสพติดทั้งภายในประเทศและมีการลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศมากมายหลายชนิด เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอ เป็นต้น ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะได้ปราบปรามจับกุมการค้ายาเสพติดอย่างเข้มงวดและจริงจัง แต่ก็ไม่ได้ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงเลยแต่กลับทำให้ผู้ผลิตได้พัฒนายาเสพติดให้ออกฤทธิ์ได้แรงขึ้นและการตรวจพบสารเสพติดในตัวผู้เสพได้ยากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่จับกุมได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนไม่น้อยเข้าไปมีผลประโยชน์และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเสียเอง ทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่สัมฤทธิ์ผลจนเป็นเหตุให้รัฐบาลประกาศนโยบายสงครามกับยาเสพติดอย่างจริงจังโดยให้ถือว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศและปัญหาที่ทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบเร่งระดมกำลังต่อสู้เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดให้ได้ผลครอบคลุมทุกตารางพื้นที่มีการกวาดล้างและจับกุมผู้ค้าและกักตุนให้ผู้เสพให้แสดงตัว โดยให้ถือว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วยที่จะต้องบำบัดรักษาให้กลับคืนเป็นคนปกติดำเนินชีวิตเป็นคนดีของสังคม^๒ วัดเป็นองค์กรที่สำคัญของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ประสานกิจกรรมทั้งหลาย ทำหน้าที่สงเคราะห์ประชาชน หากทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติมีสติพิจารณาเห็นโทษและภัยของยาเสพติดทุกชนิดต้องแก้ไขด้วยการมีกำลังใจที่เข้มแข็งและมีสติที่กล้าแกร่งอันมองเห็นโทษและภัย ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ดีประการหนึ่งคือ การรักษาศีล ๕ อย่างเคร่งครัดและการมีสติคอยเตือนตนอยู่เสมอว่า หากรักษาศีล รักษแผ่นดินไทย จงห่างไกลจากยาเสพติด^๓ แนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ การป้องกันไม่ให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าไปลิ้มลองยาเสพติด ซึ่งจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในโทษและพิษภัย สร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งแม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่จับกุมและปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดเอง ก็มีความคิดว่า หากทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้ ปัญหายาเสพติดจะลดลงแน่นอน จากสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่นับจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งจากสถิติพบว่าผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากจะเป็นผู้ก่อคดีอุกฉกรรจ์ ปัญหาอาชญากรข้ามชาติและปัญหาความมั่นคงแห่งชาติอีกด้วย หากปล่อยไว้ให้เนิ่นช้าจะก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมอย่างรุนแรงจนไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะปัญหายาเสพติดมิใช่เรื่องที่จะสามารถควบคุมให้อยู่ในวงจำกัดได้อีกต่อไป แต่กลับจะเป็นปัญหาระดับชาติที่ลุกลามอย่างไม่จบสิ้น ดังนั้น จึง

^๑ ธีธัญญารักษ์เผยแพร่ ชูแผนบำบัด “ติดยา หายขาดได้” กลุ่ม ๒๐-๒๔ ปี ใช้สิ่งเสพติดสูงสุด [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://news.thaipbs.or.th/content> [๑๕ เมษายน ๒๕๕๘]

^๒ สถาบันธัญญาลักษณ์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือการดำเนินงานวัดเป็นศูนย์ สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กิจการโรงพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

^๓ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์, “พุทธศาสนากับปัญหาสังคม” ในวารสารบัณฑิตศึกษา มจร, (กรุงเทพมหานคร : หลักพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๖๔.

เห็นสมควรที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้บรรลุผลอย่างจริงจัง

พระพุทธศาสนามีประชาชนนับถือร้อยละ ๙๕ ของประชาชนทั้งหมด ถึงแม้ว่าจะไม่มีการระบุในรัฐธรรมนูญก็ตาม ประชาชนชาวพุทธจึงรับเอาคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต พระพุทธศาสนามีองค์ประกอบคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งอันเกษม เป็นที่พึ่งสูงสุดทางจิตใจ ที่ชนชาวไทยนับถือมาเป็นเวลาช้านานพระพุทธศาสนาจึงประดิษฐานอย่างมั่นคงในประเทศไทย วัดเป็นส่วนหนึ่งในสังคม โดยมีพระเป็นผู้นำของชุมชน พระสงฆ์จึงได้แสดงบทบาทเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต วัดจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสังคมไทยรู้จักดีในฐานะเป็นศูนย์กลางของสังคมไทยทุกระดับชั้น วัดจึงเป็นสถานที่รวมของสังคมย่อยให้เข้ากับสังคมโดยรวมอย่างเห็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างไม่แบ่งแยก จนอาจจะกล่าวได้ว่าวัดเป็นผู้ทำงานสวัสดิการสังคมที่ส่งเสริมคุณภาพจิตใจ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมทั้งที่เป็นทางการและไม่ทางการโดยพระสงฆ์ไทยมีบทบาทได้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้

๑. การจัดการศึกษาแก่ชาวบ้าน
๒. การเป็นครูผู้สอนตามสถาบันการศึกษาต่างๆ
๓. การช่วยเหลือสังคมด้านการบริจาคทุนทรัพย์แก่หน่วยงานต่างๆ
๔. การช่วยเหลือด้านการรักษาโรคพยาบาลแต่ผู้ยากจร
๕. การเป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาชุมชน
๖. การเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
๗. การช่วยเหลือด้านการสร้างสถานที่ราชการ
๘. การเผยแพร่หลักธรรมผ่านสื่อวิทยุ โดยโทรทัศน์ โดยการเป็นผู้แสดงธรรมปาฐกถาธรรม และประพจน์ปฏิบัติธรรม^๕

จะเห็นได้ว่าบทบาทที่ ๖ พระสงฆ์ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ซึ่งก็เป็นไปตามพระธรรมวินัยที่ให้พุทธศาสนิกชนประกอบอาชีพที่ไม่เป็นโทษ ๕ ประการ^๕

๑. ค้าขายอาวุธ ๒. ค้าขายมนุษย์ ๓. ค้าขายเนื้อสัตว์ ๔. ค้าขายน้ำเมา ๕. ค้าขายยาพิษ วัดจึงเข้ามามีบทบาทในการสร้างแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ค็นลูกที่ดี หลานที่ดี ประชากรที่ดีแก่สังคมด้วยการใช้วัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาบทบาทของวัด โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติการ ในรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์ในการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ๔ ด้าน คือ ด้านนโยบายด้านการบริหารจัดการ ด้านองค์กรปฏิบัติ และด้านแนวทางในการแก้ไขปัญหายา มีหลักธรรมใดบ้างที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

^๕ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์, “พุทธศาสนากับปัญหาสังคม” ในวารสารบัณฑิตศึกษา มจร, (กรุงเทพมหานคร : หลักพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๖๔.

^๕ ๐.ปญจก(ไทย) ๒๒/๑๗๗/๒๓๓.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๒.๑ เพื่อวิเคราะห์สภาพของวัดที่เป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี
- ๒.๒ เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการและวิธีการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของวัดในจังหวัดปทุมธานี
- ๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีปัญหาการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ สภาพของวัดที่เป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี เป็นอย่างไร
- ๓.๒ หลักการและวิธีการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของวัดในจังหวัดปทุมธานี มีอะไรบ้าง
- ๓.๓ รูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี” ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary) และเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

๑.๑ ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ พระไตรปิฎกและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๓ สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วเรียบเรียง

๑.๕ สรุปผลของการศึกษาวิจัย พร้อมข้อเสนอแนะ

๒. ขอบเขตด้านตัวแปร

เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสาร พระไตรปิฎก หนังสือ งานวิจัย และแผนพัฒนาต่างๆ ของภาครัฐ เพื่อกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง และประชุมกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) พระภิกษุผู้บริหารวัด คณะกรรมการวัดและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีส่วนร่วมในการวางรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

๓. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี มี ๒ กลุ่มคือ

๓.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาสภาพของวัดที่เป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด หลักการและวิธีการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของวัด และเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย พระภิกษุผู้บริหารวัดและคณะกรรมการวัด ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่มีส่วนร่วมในการวางรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จำนวน ๒๕ รูป/คน วัดที่ใช้เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ วัดบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๓.๒ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นพระภิกษุและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๒ รูป/คน เพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในบางประการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ได้รูปแบบรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานีที่มีความสมบูรณ์

๔. ขอบเขตด้านสถานที่

วัดที่พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเป็นศูนย์สงเคราะห์ฟื้นฟูยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี คือ วัดบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

๕. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๖ ถึงเดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗ รวมระยะเวลาในการทำวิจัย ๑๗ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง แนวทาง กระบวนการ วิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ในการใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ในด้านนโยบาย ด้านการบริหารจัดการ ด้านองค์กรปฏิบัติ ด้านแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของของวัด

การจัดการ หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่างๆ ที่กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างเฉลียวฉลาด และคุ้มค่า ส่วนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) หมายถึงการตัดสินใจอย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติการได้สำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผลสำเร็จของการจัดการต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กันไป

ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด หมายถึง การฟื้นฟูผู้เสพยาหรือสารเคมีซึ่งไม่เคยเสพยาหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งจนติดก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม

การบำบัดรักษายาเสพติด หมายถึง การดำเนินการเพื่อแก้ไขสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด ให้เลิกจากการเสพ เพราะเห็น ซึ่งโทษ พิษ ภัย ของยาเสพติด และสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

วัด หมายถึง วัดบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สถานที่ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งปกติมีพระอุโบสถ พระวิหาร พระเจดีย์ รวมทั้งมีพระภิกษุสงฆ์อยู่อาศัย

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่อง “รูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยกำหนดการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์และพระสงฆ์ฆราวาสที่มีต่อการจัดการวัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ตามลำดับไว้ดังนี้

๑) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยไว้

๒) วิเคราะห์รูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) จำนวน ๒๕ รูป/คน

๓) วิเคราะห์เสนอรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๒ รูป/คน

๑.๗ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มี ๒ เทคนิค ได้แก่

๑. รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

๒. รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

๑. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๒๕ รูป/คน

๑.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน ๑๒ รูป/คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแต่ละชั้น รวมทั้งหมด ๓ ประเภท ได้แก่

๒.๑ แบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) ที่ไม่มีโครงสร้าง

๒.๒ แบบการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Focus Group Discussion) ที่ไม่มีโครงสร้างในรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี ด้วยเทคนิควิภาษวิธี (Dialectic Process)

๒.๓ แบบเทคนิค IOC เพื่อตรวจสอบความมีคุณภาพของการนำเสนอรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์พันผู้ศรัทธาเสพติด

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์พันผู้ศรัทธาเสพติดในจังหวัดปทุมธานีจากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยไว้

๓.๒ วิเคราะห์รูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์พันผู้ศรัทธาเสพติด โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) จำนวน ๒๕ รูป/คน

๓.๓ เสนอรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์กลางพันผู้ศรัทธาเสพติด โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๒ รูป/คน

๓.๔ ประเมินผลการสอดคล้องในการเสนอรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์พันผู้ศรัทธาเสพติด โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูล (IOC) จำนวน ๕ รูป/คน

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์พันผู้ศรัทธาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ด้วยตัวเองตามระเบียบวิธีวิจัยและตามประเด็นโจทย์วิจัยวิธีดำเนินงานวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้เชี่ยวชาญแบบลูกโซ่ (Snowball Technique) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) ข้อมูลที่สอดคล้องกัน เพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในบางประการ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์พันผู้ศรัทธาเสพติดในจังหวัดปทุมธานีและนำเสนอเป็นความเรียง ตารางหรือแผนภูมิ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นแฟ้มข้อมูล

๒. อ่าน ทำความเข้าใจ บันทึก เขียนข้อสังเกตและตั้งประเด็น

๓. พรรณนา แยกแยะลดส่วนข้อมูล (Data Reduction) และให้รหัส (Coding) และตีความข้อมูล จัดหมวดหมู่ หาความเหมือน ความต่างและความเชื่อมโยงกับบริบท

๔. สรุปผลการวิจัย นำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง และรายงานผลการวิจัย

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๘.๑ ทำให้ทราบผลวิเคราะห์ของวัดที่เป็นศูนย์พันผู้ศรัทธาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี

๑.๘.๒ ทำให้ทราบหลักการและวิธีการพันผู้ศรัทธาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี

๑.๘.๓ ทำให้ได้รูปแบบการจัดการวัดเป็นศูนย์พันผู้ศรัทธาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี

๑.๘.๔ สามารถนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการพันผู้ศรัทธาเสพติดได้